

e-digest

Издание на „Димитров, Петров и Ко.“

тел.:9877096, www.orac.bg, e-mail:info@orac.bg

ЗАЩИТА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ В ЕЛЕКТРОННАТА ТЪРГОВИЯ

Адв. Мирослав Огнянов
«Димитров, Петров и Ко.»

звукозаписите (WIPO Performances and Phonograms Treaty) (в сила от 20 май 2002г.). Доколкото Бернската и Римската конвенции са приети или последно ревизирани преди повече от четвърт век, междуременно са се появили нови видове творби, нови пазари и нови методи на използване и разпространение, което налага необходимостта от създаване на специална правна уредба. Двата нови договора, наричани „Интернет договорите на СОИС“ (WIPO Internet Treaties), установяват правни норми за защита интересите на авторите в киберпространството, в частност разпространението на защитени произведения през дигитални мрежи, каквато е Интернет.

В информационната епоха, при наличието на възможност за достъп до информацията, намираща се в електронните мрежи, на практика от всяка точка на земното кълбо и

(Продължава на 2-ра стр.)

След ратификацията през 1996 г. на Маракешкото споразумение за създаване на Световната търговска организация и по-специално неговото приложение – Споразумението за свързаните с търговията аспекти на правото на интелектуална собственост (ТРИПС), както и с оглед приваждане на правната рамка в съответствие с европейското право, България пое сериозни ангажименти за изменение на законодателството си в областта на интелектуалната собственост. През 2001 г. Народното събрание ратифицира приетите през 1996 г. в рамките на Световната организация за интелектуална собственост (СОИС) Договор за авторското право (WIPO Copyright Treaty) (в сила от 6 март 2002г.) и Договор за изпълненията и

Съдържание

- Новини от „Димитров, Петров и Ко“.....1/2
- Статия: “ Защита на интелектуалната собственост в електронната търговия”..... 1
- Внесени законопроекти.....9
- Линкове на броя.....10
- Виц на броя.....10

Уважаеми колеги и приятели,

В поредния брой на e-digest ще имате възможност да научите какви са основните предизвикателства пред защитата на интелектуалната собственост в електронните отношения. Какви са европейските практики и каква следва да е необходимата промяна в българската нормативната уредба ще разберете от правния анализ на адвокат Мирослав Огнянов.

Както във всеки брой ще прочетете по-важните законодателни промени в страната през месеците януари и февруари, и ще получите експертна оценка на по-съществените от тях. Надяваме се, че ще намерите интересна и полезна информация в поредния брой на e-digest на “ Димитров, Петров и Ко”.

Очакваме препоръките и въпросите ви на e-mail: info@orac.bg

С уважение:

*Георги Димитров, старши съдружник
Богдан Петров, старши съдружник*

Новини

На 10.02.2005 г. адвокатска кантора Димитров, Петров и Ко. бе приета за член на Американската търговска камара в България с решение на борда на директорите. В Американската търговска камара членуват над 200 американски,

български и мултинационални компании от различни сфери на бизнеса.

На 11.02.2005 г. 5-членен състав на Върховния административен съд (ВАС) окончателно потвърди решението на КРС за издаване на лицензия за изграждане на далекосъобщителна мрежа за

телевизионно радиоразпръскване с национално покритие на Нова телевизия. Със съдебния акт се отхвърлят жалбите на Ческа продуктни 2000 и ТВ 2 ООД срещу решение от 14.07.2003 г. на Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) за определяне на Нова телевизия - първи частен канал ЕАД, за

Новини

спечелила конкурса. От 2003 г. Димитров, Петров и Ко., съвместно с адвокатска кантора Арсов, Начев и Ганева, консултира Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) във връзка с процедурата по издаване на лицензията. Експертите на Димитров, Петров и Ко. по право на информационните и комуникационни технологии консултираха КРС по отношение на действията, които следва да се предприемат в рамките на тръжната процедура, и участваха в изготвянето на пълния набор от документи, изисквани от закона.

Адвокатска кантора Димитров, Петров и Ко. бе избрана за член на редакционния съвет на едно от най-престижните световни правни издания, свързани с правото на информационните и комуникационни технологии - **the i.i.n.k.** Димитров, Петров и Ко. ще участва в работата на изданието като национален кореспондент за България и ще представя страната в сферата на ИКТ правото пред международната общественост.

Адв. Мирослав Огнянов, съдружник в Димитров, Петров и Ко. и експерт към Центъра по право на информационни и комуникационни технологии бе поканен да се присъедини към работната група на Министерство на транспорта и съобщенията, която ще

подготви проект на нов **Закон за електронните съобщения**. Изработването и приемането на Закон за електронните съобщения е във връзка с нуждата от имплементирането на т. нар. нова рамка в областта на съобщенията, действаща в държавите от Европейския съюз.

Адв. Георги Димитров, управляващ съдружник в Димитров, Петров и Ко., бе избран за председател на работната група, която ще изработи и внесе в Министерски съвет проект на **Закон за електронната търговия**. Работната група е сформирана със заповед на Министъра на държавната администрация и има за задача да проучи и анализира европейското законодателство в тази област и да предложи проект на закон, изцяло хармонизиран с действащата нормативна база в страните от Европейската общност.

От началото на февруари 2005 г. към екипа на Димитров, Петров и Ко. се присъединиха г-ца Моника Копчева и г-н Дарин Станков. Моника има магистърска степен по Право от СУ Св. Климент Охридски и магистърска степен по човешки права от Централноевропейския университет в Будапеща. Владее английски и френски. Дарин има магистърска степен по Европейско право от University of Paris XII. Владее английски и френски език.

ЗАЩИТА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ В ЕЛЕКТРОННАТА ТЪРГОВИЯ

(Продължение от 1-ва стр.)

едновременно от неограничен кръг лица, с особена острота се поставя въпросът за засилена закрила на лицата – носители на правата на интелектуална собственост. В най-голяма степен въздействия търпят авторските и сродните права (права върху произведения на литературата, науката и изкуството; права на продуценти и изпълнители, права на производители на бази данни и създатели на компютърни програми и др.). Измежду правата върху индустриалната собственост във връзка с електронната търговия най-голям интерес представлява въпросът за закрила на марките и отношенията между тях и правата на лицата, регистрирали домейн имена.

Авторско право

Основна функция на авторското право като правен институт е да осигури защита на носителите на авторски права (автори или лица, на които е отстъпено изключителното право на ползване) срещу

неразрешено използване на техните творби от страна на трети лица. Тази закрила се осъществява чрез обявяване за незаконно, т.е. за нарушение, на всяко възпроизвеждане, публично представяне, предаване и разпространение на произведението, включително и по Интернет, без съгласието на носителя на авторското право върху него¹.

Съгласно дефиницията, дадена в чл. 3, ал. 1 от ЗАПСП *обект на авторското право е „всяко произведение на литературата, изкуството и науката, което е резултат на творческа дейност и е изразено по какъвто и да е начин и в каквато и да е обективна форма”*. Видно от това определение, за да представлява обект на авторското право едно произведение, законът изисква да има елемент на оригиналност и да бъде обективизирано в произволна форма, включително в електронна такава. Следователно всяко едно произведение на литературата, изкуството и науката, което притежава оригиналност и творчески елемент и бъде разгласено в

Интернет се ползува с целия предвиден от българското законодателството обем от закрила.

Съгласно чл. 18 от ЗАПСП авторът има изключителното право да използва създаденото от него произведение и да разрешава използването му от други лица. В ал. 2 на чл. 18 са изброени действията, които се считат за използване и представляват имуществените права на автора. Сред тях най-съществено значение за електронната търговия и доставчиците на он-лайн услуги имат т. 1, 2 и 10:

- възпроизвеждане на произведението;
- разпространение на произведението сред неограничен брой лица; и
- предлагането на неограничен брой лица на достъп до произведението, който да може да бъде осъществен от място и по време, индивидуално избрани от всеки от тях.

Определенията за възпроизвеждане и разпространение се съдържат в § 2, т. 3 и т. 4 от ДР на ЗАПСП. Съгласно новите редакции на тези дефиниции, влезли в сила от 01.01.2003 г. *възпроизвеждане на произведение е „прякото или непрякото размножаване в един или повече екземпляри на произведението или на част от него, по какъвто и да е начин и под каквато и да е форма, постоянна или временна, включително запамятаването му под цифрова форма в електронен носител“.* *Разпространение на произведение е „продажбата, замяната, даването, даването под наем или в заем, както и предложението за продажба или даване под наем на оригинали и екземпляри от произведението“.*

Произведението може да бъде използвано със съгласието на автора, освен когато законът предвижда друго, като авторът има право на възнаграждение за всеки вид използване на произведението и за всяко поредно използване на същия вид (чл. 19 и чл. 35 ЗАПСП). Следователно използването на произведения като компютърни програми, мултимедийни продукти, музика, филми, бази данни и пр., включително тяхното възпроизвеждане върху магнитен или оптичен диск, зареждането през Интернет на друг диск (сървър) или съхраняването им в паметта на компютъра както и последващото им разпространение или предлагане на достъп до тях на неограничен брой лица следва да се прави само след получаване на съгласието на носителя на авторското право. Това съгласие се дава посредством сключен с автора договор за използване на произведение (лицензионен договор), при което авторът отстъпва на лицето - ползвател изключителното или неключителното право да използва създаденото от него произведение при определени условия. С промените от бр. 77 на ДВ от 2002 г. е направено допълнение на дефиницията за ползватели на произведения в § 2, т. 6 на ЗАПСП, като

изрично е допълнено, че такива са „физическите и юридическите лица, като доставчици на съдържание в Интернет и други, които довеждат произведението до знанието на читателите, зрителите и слушателите пряко или чрез други лица – разпространители“. С този текст за първи път е въведено в българското законодателство като легален термин понятието „доставчици на съдържание в Интернет“ (такива са он-лайн медните, Интернет портали, ресурсни и информационни сайтове и пр.). Създаването на позитивно-правна уредба, уреждаща статута на тези субекти е от изключително значение, доколкото в дигиталната епоха в традиционната верига, доставяща интелектуалните продукти до крайните потребители – автор --> издател (продуцент) --> разпространител, ролята на разпространител (а често и на издател) все по-често играят именно доставчиците на съдържание в Интернет. Без ясно дефиниране на техните права и задължения чрез законови и договорни инструменти съществува реална опасност от лишаване на носителите на авторски права от възможността да управляват своите имуществени права, включително правото да получават възнаграждение за всяко използване на произведенията им.

Без съгласието на авторите свободното използване на произведения е допустимо само в случаите, посочени в закона, при условие, че не се пречи на нормалното използване на произведението и не се увреждат законните интереси на носителя на авторското право. С последните изменения на чл. 24 от ЗАПСП е добавена нова хипотеза, според която без съгласието на носителя на авторското право и без заплащане на възнаграждение е допустимо временното възпроизвеждане на произведения, ако то има преходен или инцидентен характер, няма самостоятелно значение, съставлява неделима и съществена част от

технически процес и се прави с единствената цел да позволи предаване в мрежа чрез посредник. Това изключение включва действия по време на предаване по Интернет като преглеждане на страници (browsing) и кеширане (caching), при условия, че посредникът не изменя информацията. Така в електронната търговия се дава възможност на доставчиците на достъп до Интернет да посредничат при предаването на електронни документи – обекти на авторско право, без да е необходимо съгласието на носителя на правото за всяко възпроизвеждане на произведението.

Съгласно чл. 25 ЗАПСП без съгласието на носителя на авторското право, но при заплащане на компенсационно възнаграждение е допустимо възпроизвеждането на произведения, независимо върху какъв носител, от физическо лице за негово лично използване, при условие, че не се извършва с търговска цел. Компенсационното възнаграждение се заплаща не директно от физическите лица – възпроизвеждащи произведенията за лично ползване, а от лицата, които произвеждат или внасят празни звуконосители или видеоносители и апарати, предназначени за записване или възпроизвеждане по репрографски начин. Това възнаграждение се заплаща по определения в чл. 26 ЗАПСП ред на организации, представляващи отделните категории носители на права по този закон.

Новоприетият чл. 25а на ЗАПСП (сила от 01.01.2003 г.) предвижда, че при използването на произведения по чл. 24 и чл. 25 без съгласието на носителя на авторското право, това използване не може да се извършва по начин, който е съпроводен с премахване, повреда, унищожаване или разстройване на технически средства за защита, без съгласието на носителя на авторското право. С посочената разпоредба се прави опит за имплементиране в националното законодателство на нормата на чл. 6 от Директива 2001/29/ЕО, задължаваща страните-членки на ЕС да създадат условия за ефективна защита срещу извършване на действия, насочени към заобикаляне по какъвто и да е начин на използвани технологични средства за защита от неправомерно използване на обектите на авторско право.

Следва да се отбележи, че и двете посочени изключения със значение в електронната търговия не се отнасят до компютърните програми, за които се прилагат специалните правила на чл. 70 и 71 от ЗАПСП, разгледани подробно по-долу.

Закрила на компютърни програми като обекти на авторско право. Софтуерни патенти

ЗАПСП в чл. 3, ал. 1 обявява за обекти на авторското право компютърните програми като вид произведения на литературата. ЗАПСП не съдържа легална дефиниция за компютърна програма или софтуер, като теорията приема, че *компютърната програма е „поредица от инструкции, способни да накарат машината (компютъра) да обработи информацията, да посочи и изпълни определена функция и/или да постигне определен резултат”*².

Закрилата на компютърните програми като обекти на интелектуална собственост показва известна специфика спрямо общата уредба. За свободното използване на компютърни програми е предвидено специално изключение – съгласно чл. 71, т. 1 ЗАПСП лицето, което законно е придобило правото да използва компютърна програма, може без съгласието на автора и без заплащане на отделно възнаграждение да изготвя резервно копие от програмата, ако това е необходимо за съответния вид използване, за който е придобита програмата. В същото време при компютърните програми не се допуска тяхното възпроизвеждане върху какъвто и да е носител, от физическо лице за негово лично използване, дори при условие, че не се извършва с търговска цел (чл. 25, ал. 2). В противен случай бихме били изправени пред нарушение на авторското право, изразяващо се в несанкционирано от автора възпроизвеждане на произведението за цели, надхвърлящи по обем предвидените в закона.

Чл. 70 от ЗАПСП посочва границите, в които законният ползвател на компютърната програма може да я използва. Той може да зарежда програмата, да я изобразява върху екран, да я изпълнява, предава на разстояние, да я съхранява в паметта на компютър, да я превежда, преработва и да внася други изменения в нея, ако тези действия са необходими за постигане на целта, заради която е придобито правото да се използва програмата, включително и за отстраняване на грешки. Това са на практика имуществените права върху компютърна програма, които, освен ако страните не са уговорили друго, ползвателят на програмата придобива по силата на лицензионния договор с автора.

Съгласно чл. 6 от Закона за патентите (ЗП) патенти се издават за изобретения от всички области на техниката, които са нови, имат изобретателска стъпка и са промишлено приложими. Изрично е посочено, че компютърните програми не се считат за изобретения. Направено е уточнението, че изключването на посочените обекти се прилага, доколкото се иска правна закрила за самите тях като такива.

Тази разпоредба е заимствана от чл. 52, ал. 2 от Европейската патентна конвенция (ЕПК), по която България е страна, и следва да се тълкува по начина, по който я тълкува създаденото въз основа на ЕПК Европейско патентно ведомство.

Казаното означава, че една компютърна програма взета сама за себе си не подлежи на патентоване, освен ако отговаря на всички изискванията на чл. 6 от ЗП и притежават качеството „технически принос”, в който случай

програмата се определя като „компютърно внедрено изобретение”. Компютърно внедрените изобретения включват такива устройства като мобилните телефони, интелигентните домакински съоръжения, устройства за контрол на двигателите и изобретения, касаещи компютърни програми.

Откъде идва двойствения режим на защита на компютърните програми – като обекти на авторско право и като патентоспособни изобретения?

Разпоредбата, че компютърните програми „като такива” не са годни за патентоване обекти визира, че сами по себе си те са защитени от авторско право. Авторското право защитава като литературно произведение формата, конкретните редове код написани от програмиста и предоставя възможността да се забрани копирането или комерсиализирането на този код от трети лица. В същото време, авторското право не защитава иденте, заложен в софтуера, това което софтуерът прави в машината или как машината под контрола на софтуера взаимодейства с околната среда. Ако такъв процес би включвал решаване на технически проблем по изобретателски начин (т.е. начин, който е нов и не е очевиден), тогава може да е налице патентоспособно изобретение. Това е, което се има предвид под компютърно внедримо изобретение. Предоставянето на такъв патент е напълно в съответствие с принципите на европейското патентно право. Понастоящем близо 15% от всички патентни заявки, подадени в Европейското патентно ведомство са свързани с компютърно-внедрими изобретения. Това означава, че от над 110 000 заявки, получени в Европейското патентно ведомство през 2001 г. повече от 16 000 са били свързани с иновации в компютърните технологии. С течение на годините практиката на Европейското патентно ведомство се либерализира по отношение на критериите за патентоспособност и като резултат понастоящем патенти се предоставят за компютърно внедрими изобретения при условие, че те имат „технически принос”.

Закрила на бази данни в електронната търговия

В чл. 3, ал. 2 от ЗАПСП е посочено, че наред с другите сборни произведения (енциклопедиите, сборниците и др. под.) и базите данни са обект на авторско право. Спецификата при тях е, че отделните им съставни части могат, но не е необходимо да бъдат отделни произведения – обекти на авторско право.

ЗАПСП дава легално определение за „бази данни”. Съгласно т. 13. от § 1 на ДР на ЗАПСП „база данни” представлява „съвкупност от самостоятелни произведения, данни или други материали, подредени систематично или методично и индивидуално достъпни по електронен или друг път”.

При базите данни законът закриля два вида права на интелектуална собственост. Веднъж това е авторското право, което принадлежи на лицето, което е извършило подбора или подреждането на включените произведения и/или материали, освен ако в договор е предвидено друго (чл. 11 ЗАПСП). Промените в ЗАПСП от ДВ, бр. 77 от 2002 г. предвиждат създаването на едно ново, т.нар. особено (*sui generis*) право на производителя на бази данни. Производителят на бази данни е дефиниран като „физическото или юридическото лице, което е поело инициативата и риска за инвестиране в събирането, сверяването или използването на съдържанието на база данни, ако това инвестиране е съществено в количествено или качествено отношение.” (чл. 93б, ал. 2 ЗАПСП).

Право на производителя на бази данни не е авторско или сродно на авторското. То се състои в правото на такъв производител да не допуска извличането на част от съдържанието на базата данни върху друг носител или повторното ѝ използване под друга форма, включително разпространение на копия или предоставяне по цифров път, без негово разрешение. Това право възниква за производителя на базата данни, независимо от това, дали базата само по себе си е новаторска и притежава елемент на оригиналност - т.е. дали има характер на произведение, резултат на творческа интелектуална дейност и дали е годен обект на авторско право. Въвеждането на този нов вид право е продиктувано от развитието на дигитално записващата техника, която дава възможност за електронно копиране и пренареждане съдържанието на база данни, без това да представлява нарушение на каквото и да е авторско право. Това право действа без оглед на това дали базата данни или частите от съдържанието ѝ се ползват от закрилата на авторско право или на сродни на него права (чл. 93д ЗАПСП). Спецификата на посочените права на производителя на бази данни се изразява във факта, че то се основава не на творчество, което е обичайно за закрила на правата върху интелектуална собственост, а на направената инвестиция³.

Регистрация на домейн имена. Колизии между права върху марки и домейн имена

Понятието „домейн” или „домейн име” се дефинира като буквено-цифровата асоциация на даден IP адрес, чрез който на всяко едно устройство или ресурс в Интернет се придава уникален идентификационен номер (адрес) за времето на свързаността, чрез който се извършва неговата индивидуализация⁴. Домейните с разширение ‘bg’ от родово

държавно ниво (country code top level domain names – ccTLD) се администрират от местен Регистър (мениджър) на имената.

За България тази функция от 1991 г. в продължение на десет години се изпълняваше от "Цифрови системи" ООД, като през 2001г. от дружеството се отдели "Регистър.БГ" ООД – ново юридическо лице, с основен предмет на дейност извършването на регистрацията на домейните в областта .bg. Регистрациите се извършват въз основа на „Условия и процедури за регистрация”, разработени от Регистъра - едностранен акт, изходящ от „Регистър.БГ” ООД. По своята правна природа те представляват общи условия на договора с лицата, желаещи да регистрират име в областта .bg. Става въпрос за договор за услуга, по който регистърът се задължава срещу възнаграждение да осигури възможност на заявител, отговарящ на определени условия, да ползува съответния Интернет адрес за определен период от време. Следва да се отбележи, че въз основа на този договор не се учредяват или прехвърлят права на интелектуална собственост, а единствено възникват облигационни права и задължения за страните⁵.

Име в Интернет областта .bg могат да регистрират всички дееспособни физически лица, граждани на Република България; както и местни и чуждестранни юридически лица. Регистрацията не е свободна, като за разлика от регистрацията на ccTLD в много други страни се изисква предварително доказване на правното основание, на което се търси регистрация. За да получи регистрация, заявителят следва да докаже, че е легитимен носител на определено абсолютно право (право на име, на фирма, на марка и пр.)

В посочените правила за регистрация изрично е посочено, че регистрацията на определено име на област в Интернет не предоставя никакви законни права върху това име и всякакви диспути по този повод трябва да бъдат провеждани според нормалните законови процедури. В правилата на „Регистър.БГ” ООД няма предвидена арбитражна клауза за решаване на спорове относно правомерното ползване на регистриран домейн в областта .bg. Тази процедура е заменена от предварителната процедура по проверка на основанията за искане на регистрация. По този начин се цели предварителна превенция и избягване на бъдещи спорове относно правомерността на ползването на регистрираните домейни. В България все още няма известни случаи на съдебни спорове по повод неправомерно използване на домейн имена в нарушение на абсолютни права (право на марка, фирма, име и пр.) на трети лица. Въпреки това е възможно спорове да възникнат в следните хипотези:

- Грешка при регистрацията, при която да бъде направена регистрация на лице, което няма право на марка или фирмено наименование;
- Колизия между право на марка и право на фирмено наименование при различни носители на тези права.

Две са основно предпоставките за възникване на спорове между лицата, регистрирали определено наименование като домейн и титулярите на марка върху същото име:

1. териториално действие – докато по принцип действието на марката е строго териториално, то използването на дума или образ или комбинация между тях в Интернет означава използване едновременно по целия свят, тъй като Интернет не познава териториални ограничения⁶.

2. съвпадение на имената - регистриран от едно лице домейн (изразеният с букви Интернет адрес) може да съвпадне лесно с някоя регистрирана словна марка, което може да доведе до увреждане на правата на притежателя на марката.

Представява ли нарушение на правото на марка регистрацията на домейн, който съдържа в себе си словна марка? На този въпрос следва да се даде положителен отговор, ако са налице следните условия:

- марката да е идентична или сходна на съответното домейн име;
- марката да се ползува със закрила в страната, в която се намират потребителите на даден Интернет сайт – т.е. предлаганите стоки или услуги да са предназначени за съответната територия; и
- този сайт да предлага стоки или услуги, намиращи се в същия клас, за който е регистрирана марката – т.е. домейн името да служи за идентификация на стоки или услуги, които са идентични или сходни на тези, за които марката е била регистрирана и използвана⁷.

В случаите, в които домейн името е регистрирано в областта .bg, при липса на формулирана арбитражна клауза в Общите условия на Регистъра, единствен изход за решаване на споровете е предявяване на правата на засегнато лице – титуляр на правото върху марката - пред съдебен или административен орган, който да разпореди преустановяване на нарушението, респ. на използването на регистрираното домейн име по начин, по който се увреждат правата на титуляра на марката. Защитата може да се търси по пътя на реализиране по съдебен ред на гражданската, административна или наказателна отговорност на лицето, нарушило чуждо право на интелектуална собственост, както и в сферите на деликтната отговорност и нелоялната конкуренция.

Топология на интегралните схеми

Правната закрила на топологията на интегралните схеми се съдържа в Закона за топологията на интегралните схеми (ЗТИС, обн. ДВ, бр. 81 от 14 септември 1999 г.). С този закон в българското законодателство се въвеждат правилата на Директива на Съвета 87/54/ЕИО от 16 декември 1986 г. за правната закрила на топологията на интегралните схеми.

Дефиницията за „интегрална схема“ се съдържа в § 1, т. 1 на Допълнителните разпоредби на ЗТИС, а именно - изделие в окончателна или междинна форма, предназначено да изпълнява функции по генериране, предаване, приемане, обработка и/или съхранение на информация, в което елементите и някои или всички връзки са изпълнени неразделно във и/или върху обща подложка. В т. 2 на същия параграф е дадено определение и за "топология на интегрална схема" - тримерно разположение на елементите и на връзките между тях в интегралната схема, представено по произволен начин, или такова разположение, подготвено за интегрална схема, предназначена за производство.

Обект на закрила съгласно закона е оригинална топология, която е резултат от собствените интелектуални усилия на създателя ѝ и не е известна сред създателите на топологии и производителите на интегрални схеми по време на нейното създаване. На закрила подлежи и топология, представляваща комбинация от известни елементи и връзки между тях, но само когато отговаря на условията по предходното изречение. Правната закрила на топологията по този закон не се простира върху технологиите за производство на интегралната схема, в която е приложена топологията, както и върху информацията, съхранена в нея.

Съгл. чл. 10 на ЗТИС, правото върху топология се придобива чрез регистрацията ѝ в Патентното ведомство и е изключително. Правото върху топологията включва правото на притежателя да я използва, да се разпорежда с нея и да забрани на трети лица да я използват в търговската дейност без негово съгласие. Изключителното право има действие по отношение на трети добросъвестни лица от датата на публикуване на регистрацията на топологията в Официалния бюлетин на Патентното ведомство.

Закрилата върху топологията действа от:

1. датата на първото търговско използване на топологията, осъществено от заявителя където и да е по света, ако в двегодишен срок от тази дата е подадена редовна заявка в Патентното ведомство, или
2. датата на подаване на заявка в Патентното ведомство, ако топологията не е била вече търговски използвана или ако е използвана само секретно.

Закрилата върху топологията се прекратява десет години след края на календарната година, в която е започнало действието ѝ.

Патентното ведомство поддържа за всяка топология досие, което включва цялата документация по регистрацията и последващите вписвания. Преди регистрацията досието е достъпно само за заявителя, за неговия представител или за лице, изрично упълномощено от заявителя. След регистрацията Патентното ведомство предоставя достъп до досието без право на копиране на документите в него по ред, определен от неговия председател. В Патентното ведомство се поддържа и държавният регистър на топологиите, който съдържа данни за всички регистрирани топологии и за всички последващи промени по отношение на тях.

Инициативи за по-ефективна закрила на правата на интелектуална собственост в електронната търговия

Въпреки постигнатото в областта на модернизацията и хармонизацията на българското законодателство за закрила на правата на интелектуална собственост в електронната търговия с правото на Европейския съюз, на практика остават множество проблеми с практическото приложение на приетите закони. Разминаването между писано право и практика се илюстрира най-ясно от наличието на свободно достъпно нелегално съдържание в Интернет – обекти на авторско право (филми, песни, художествени произведения), които се разпространяват без съгласието на техните автори.

В България все още съществуват множество национални или регионални сървъри с нелегално съдържание (т.нар. "free сървъри") на които е разположено съдържание без уредени авторски права и без съгласие на носителите на авторски и сродни права. До момента правораздавателните органи не са предприели твърди мерки за тяхното затваряне. Организацията за колективно управление на авторски права (като "Музикаутор") или организации за борба с незаконното използване на защитени произведения (като "Булакт") са се ограничавали предимно с изпращане на предупредителни писма до лицата, предоставящи уеб хостинг (дисково пространство) за преустановяване на предоставянето на уеб пространство за нарушение на защитени права.

Така доставчиците, предоставящи уеб хостинг (Интернет доставчици и доставчици на съдържание) са затруднени да направят избор между постигане на бързи печалби чрез привличане на нови абонати, потребители и генериране на голям по обем изходящ трафик и стриктното спазване на законодателството, защитаващо интелектуалната собственост, като в случай на нарушаване на последното освен претенции от страна на правноносителите рискуват да понесат и

предвидената в чл. 172 от Наказателния кодекс наказателна отговорност. Чл. 172 НК предвижда до 3 години затвор за всяко лице, което записва, възпроизвежда, разпространява, излъчва или предава чрез техническо средство или използва по друг начин звукозапис, видеозапис, или радиoproграма, телевизионна програма, софтуер или компютърна програма без необходимото по закон съгласие на носителя на съответното право.

В опит при липса на Закон за електронната търговия да въведе регламент за дейността на собствениците на free сървъри, през 2002 г. Българската Интернет асоциация БИНА (понастоящем Сдружение за електронни комуникации) изготвя примерни Общи условия за предоставяне на услугата "free уеб хостинг". С тези правила (Общи условия) се регламентират договорно задълженията на доставчиците на съдържание и посредници при електронните комуникации по отношение на потребителите на предоставяните услуги. Същевременно се дава право на доставчиците при получен сигнал да премахват всяко разположено на сървърите им незаконно съдържание при оказване на пълно съдействие на компетентните държавни органи за защита на правата на носителите на нарушени права на интелектуална собственост.

В процеса на присъединяване към Европейския съюз България е подложена на ежегоден мониторинг за постигнатото в областта на хармонизиране на вътрешното право с европейското, както и доколко ефективно се прилага приетото законодателство.

В Редовния доклад за напредъка на България в процеса на присъединяване от 2004 г., Европейската комисия прави обобщена оценка, че законите за защита правата върху интелектуална и индустриална собственост (особено Законът за авторското право и сродните му права) са до голяма степен приведени в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Въпреки това в доклада е отбелязано, че е необходима допълнителна яснота, по-специално по отношение на обхвата на някои изключения и на системата на правото на публично отдаване под наем. По отношение на сателитното разпространение и кабелното препредаване е отбелязано, че законодателството е до голяма степен приведено в съответствие с достиженията на правото на ЕС, с изключение на дефиницията за сателитно разпространение. Все още са налице някои проблеми относно административния капацитет в тази област (трудности в договарянето на тарифи за кабелно препредаване). Остава да бъде прието законодателство относно допълнителната закрила чрез сертификат на лекарствени продукти и продукти за растителна защита, както и за изобретения в областта на биотехнологията. Посочено е, че е налице необходимост да се осигури пълното въвеждане на достиженията на правото на ЕС относно правото на препродажба на художествени произведения и прилагането защитата на правата върху интелектуалната собственост.

В доклада се констатира, че органите, отговарящи за защитата на правата върху интелектуалната и индустриална собственост са: Министерството на вътрешните работи, Патентното ведомство, Министерството на културата, агенция „Митници“ и съдебната власт, като се работи за засилване на сътрудничеството между тези органи. Отбелязано е, че по отношение на прилагането на законодателството се полагат определени усилия, но все още високото ниво на пиратство (компакт дискове с музика и софтуер) и фалшифициране (напр. на текстилни продукти) продължава да дава основание за загриженост. България вече не е сред основните центрове за производство на пиратски или фалшифицирани стоки, но търговията с тези стоки запазва важното си място на българския пазар. Като основен приоритет остава укрепването на административния капацитет на правоприлагащите органи, включително контролът върху трансграничната търговия с пиратски и фалшифицирани стоки. Очаква се, че ефективното прилагане от страна на полицията, митническите власти и националните съдилища на приетите наскоро разпоредби относно граничните мерки и относно санкциите и правните средства за обжалване при нарушения на правата върху интелектуалната и индустриална собственост следва да допринесат за по-доброто правоприлагане.

¹Апостолова, Р., Защита на разпространението на филми и развлекателен софтуер по Интернет, сп. „Собственост и право“, 2002 г., кн. 6, с. 64

²Маркова, М., Компютърните програми и базите данни в системата на интелектуалната собственост и борбата с пиратството им, сп. „ИНСО“, 2002, кн. 9, с. 21

³Каменова, Цв., Авторско право. Международно и национално, С., 1999, с. 416

⁴По-подробно виж: Димитров, Г., Правна природа и защита на домейните, сп. „Пазар и право“, 2002, кн. 2, с. 69

⁵По-подробно виж: Димитров, Г., цит. съч.

⁶Саракинов, Г., Право върху търговска марка в Република България, С., 2002, с. 125

⁷Борисова, В., Добрева, Д., сп. „Собственост и право“, 1999, кн. 9, с. 56

Внесени законопроекти

Законопроекти за приемане и извършване на процесуални действия във формата на електронни документи

В Народното събрание бяха внесени законопроекти за изменение и допълнение на материалните и процесуалните закони, които ще допуснат приемането и извършването на процесуални действия във формата на електронни документи, подписани с универсален електронен подпис от съда, прокуратурата и следствието, както и приемането и издаването на удостоверителни електронни документи, подписани с универсален електронен подпис.

Въз основа на принципите на Директива 1999/93/ЕС на Европейския парламент и Съвета на Европейския съюз от 13 декември 1999 г. относно рамката на общността за електронните подписи, през 2001 година в България бе приет Закон за електронния документ и електронния подпис. С влизането в сила на ЗЕДЕП електронните документи бяха признати за равностойни на документите на хартия и могат да бъдат подписани с обикновен, усъвършенстван или универсален електронен подпис, който има правното значение на саморъчен подпис. ЗЕДЕП дава възможност електронните подписи да се използват както в областта на задълженията и договорите, така и в публичния сектор и в администрацията, пи комуникацията между държавните органи, между тях и частни лица-граждани и икономически субекти, например при държавните поръчки, данъчното облагане, социалното осигуряване, здравната и съдебната система. И ако в частната сфера изборът на степен на сигурност на използвания електронен подпис зависи от волята на страните, то в публичния сектор поради неограничения брой участници е необходимо да се осигури възможно най-сигурна защита. С влизането в сила на ЗЕДЕП не бе предвидено задължение за никого да използва електронен документ и електронен подпис.

Съгласно чл. 41, ал. 2 от ЗЕДЕП приемането и издаването на електронни документи, подписани с универсален електронен подпис, в съдебната система се урежда със закон. Предвид това изискване в Народното събрание бяха внесени законопроекти за изменение и допълнение на материалните и процесуалните закони, които уреждат приемането и извършването на процесуални действия във формата на електронни документи, подписани с универсален електронен подпис от съда, прокуратурата и следствието, както и приемането и издаването на удостоверителни електронни документи, подписани с универсален електронен подпис.

С приемането на измененията в ГПК и НПК ще бъде създадена изрична уредба, която да отчита особеностите на електронния документ и ще помогне за установяване на безпротиворечива практика. В наказателното производство вече е установена удовлетворителна правна рамка при зачитането на електронния документ в съответствие с Конвенцията за кибернетичните престъпления. Предвидените изменения и допълнения на ДПК ще позволят подаването на данъчни декларации и други документи до данъчната администрация по електронен път. Измененията на Наказателния кодекс предвиждат инкриминиране на нерегламентирания достъп по отношение на данни за създаване на електронен подпис или на частен ключ при усъвършенстваните електронни подписи.

Електронни документи в държавната администрация

От 01.01.2005 г. всички органи на държавната администрация са длъжни да приемат и издават електронни документи, подписани с универсален електронен подпис.

Въз основа на принципите на Директива 1999/93/ЕС на Европейския парламент и Съвета на Европейския съюз от 13 декември 1999 г. относно рамката на общността за електронните подписи, през 2001 година в България бе приет Закон за електронния документ и електронния подпис (ЗЕДЕП). ЗЕДЕП даде възможност електронните подписи да се използват както в областта на задълженията и договорите, така и в публичния сектор и в администрацията, при комуникацията между държавните органи, между тях и частни лица-граждани и икономически субекти, например при държавните поръчки, данъчното облагане, социалното осигуряване, здравната и съдебната система. И ако в частната сфера изборът на степен на сигурност на използвания електронен подпис зависи от волята на страните, то в публичния сектор поради неограничения брой участници е необходимо да се осигури възможно най-сигурна защита. С влизането в сила на ЗЕДЕП не бе предвидено задължение за никого да използва електронен документ и електронен подпис. В публичния сектор на Министерски съвет бе предоставено да прецени кога и кои подчинени на него органи ще бъдат задължени да приемат и издават електронни документи, подписани с електронен подпис.

В тази връзка МС през юли 2004 г. прие Постановление №153, по силата на което от 01.01.2005 г. всички органи на държавната администрация, а именно Министерски съвет, всички министри, както и Националният осигурителен институт и Националният статистически институт, са длъжни да приемат електронни документи, подписани с универсален електронен подпис. Те не могат да откажат и издаването на разрешения, лицензи, одобрения и други административни

актове под формата на електронен документ. т.е. органите на държавната администрация вече не само признават обвързващата сила на подписаните с електронен подпис електронни изявления в отношенията между страните, но могат да бъдат и адресати, и титуляри на подписани с електронен подпис електронни изявления.

Полезни линкове

<http://euro.ecom.cmu.edu/resources/elibrary.shtml> - електронна библиотека на Международния институт за електронна търговия

<http://clict.net/> - официалният сайт на Центъра по право на информационните и комуникационни технологии
Центърът по право на информационните и комуникационни технологии (ЦПИКТ) е учреден като организационно обособено звено към Фондация "Право и интернет", като обединение на водещите български правни експерти в сферата на комуникационното и медийно право, е-търговия, е-правителство, защитата на интелектуалната собственост, стандартизацията и сигурността в областта на информационните и комуникационни технологии (ИКТ), компютърните престъпления.

<http://www.infodev.org/> Сайт на програма Информация за развитие на Световната банка. Проекти в областта на далекосъобщенията и информационните технологии.

Назаем от Lex.bg

Виц на броя:

Адвокат прави кръстосан разпит на свидетел. "Твърдите че сте спрели пред къщата на обвиняемият точно след закуска. Бихте ли казал какво си говорихте"?

"Възразявам ваша светлост" - извикал другият адвокат

Последвал спор между двамата адвокати относно това дали въпроса е уместен или не. Най-накрая след 45 минути, съдията разрешил да се зададе въпроса.

"И така" - казал първият адвокат - "Бихте ли отговорил на въпроса? За какво говорихте когато посетихте обвиняемият."

"За нищо" - казал свидетелят - "Нямаше никой в къщата".